

Miljøministeriet

Folketingets Grønlandsudvalg
Christiansborg
1240 København K

Den 10. september 2021

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. 102 (GRU alm. del) stillet 19. juli 2021 efter ønske fra Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU).

Spørgsmål GRU alm. del nr. 102

” Vil ministeren redegøre for, hvordan og hvortil de i 2017 afsatte midler til oprydning efter amerikansk baseaffald i Grønland hidtil er blevet brugt, hvorledes planlægges de resterende 2 års midler anvendt, hvad intentionen med oprydningen var, og hvorvidt midlerne er blevet brugt efter hensigten, herunder om oprydningen skulle være helt eller delvist? Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Aki-Matilda Høegh-Dam (SIU).”

Svar

Den 11. januar 2018 underskrev daværende formand for Naalakkersuisut Kim Kielsen og miljø- og fødevareminister Esben Lunde Larsen en aftale, hvis formål er oprydning på tidligere amerikanske militære lokaliteter, som ikke længere er i anvendelse, og som ikke er overdraget til andre eller omfattet af øvrige aftaler. Der er i forsvarsforliget 2018-2023 afsat 180 mio. kr. til oprydningen. I henhold til aftalen er der nedsat en grønlandsk-dansk styregruppe, som er ansvarlig for implementering af den politiske aftale. Miljøministeriet samt Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø og Forsvarsministeriet (bevillingshavende myndighed) er faste medlemmer af Styregruppen, der i fællesskab træffer beslutning om, hvor og hvornår oprydningsindsatsen skal gennemføres, samt hvad oprydningen omfatter. Status for arealerne efter endt oprydning vil blive afrapporteret, så de relevante grønlandske myndigheder efterfølgende har denne dokumentation registreret. I 2018 har styregruppen udarbejdet en foreløbig besigtigelsesliste, der aktuelt rummer 18 lokaliteter. Der kan ske tilføjelse af lokaliteter, ligesom besigtigelser og nærmere undersøgelser kan afdække, at der ikke er et grundlag for oprydning.

De politiske aftalparter besluttede i januar 2019 at invitere Kommuneqarfik Sermersooq til at blive medlem af Styregruppen, idet parterne har ønsket, at kommunen tager del i aftalens udmøntning, som bygherre, der hvor Styregruppen forbereder og udmønter opgaver i kommunen. På de lokaliteter, hvor der ikke er en grønlandsk bygherre, har Styregruppen besluttet, at bygherreopgaven kan varetages af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse i tæt dialog med de pågældende kommuners myndigheder mfl. Aktuelt er Kommuneqarfik Sermersooq udvalgt som bygherre for ti af de 18 lokaliteter på besigtigelseslisten, mens Ejendomsstyrelsen i 2019 har iværksat arbejdet med planlægning og indledningsvise besigtigelser mv. på de øvrige otte lokaliteter.

De oprydningsaktiviteter, Styregruppen beslutter igangsat, er betinget af grønlandske myndigheders krav og forskrifter. Grønlands Nationalmuseum og Arkiv (Nunatta Katersugaasivia Allagaateqarfialu) vurderer alle lokaliteterne i forhold til, om der skal ske besigtigelse af stedets kulturværdi. Museet kan indlede en fredningssag eller, som har været museets praksis i de hidtidige sager, anbefale sikring af kulturværdier. Det er i sådanne tilfælde op til den pågældende kommune at tage stilling til om museets

anbefalinger skal følges. Dette kan ske via udarbejdelse af et lokalplantillæg, som bl.a. beskriver, hvilke forekomster, der ikke skal bortskaffes, såfremt kommunen ønsker dem bevaret og tilgængelige for eftertiden. Kommuneqarfik Sermersooq er aktuelt i færd med at gennemføre en sådan lokalplansproces i forhold til bevaring af dele af det tidligere flybaseområde BE-2 Ikateq. Museet har i foråret 2021 desuden anbefalet, at lokaliteten Artillery Point i Sydgrønland forbliver uforstyrret, og at ingen oprydningsskildringer udføres på stedet, hvorimod det efterladte på de nærliggende lokaliteter BW-3 og Camp Corbett med en enkelt undtagelse ikke vurderes bevaringsværdigt, men at der i forbindelse med oprydningsskildringer skal udvises behørig hensyn til nærliggende oldtidsfund. Kommune Kujalleq skal på den baggrund vurdere, om de ønsker at følge Nationalmuseets anbefalinger og dermed udstede et lokalplantillæg vedr. amerikanske efterladenskaber, som de eventuelt vælger at bevare frem for at få fjernet.

Oprydningsskildringerne skrider fremad. Der er i 2019, 2020 og 2021, i det omfang Covid-19 restriktionerne har tilladt det, gennemført oprydningsskildringer og miljøvurderinger. De største mængder, som hidtil er blevet bortskaffet, stammer fra ovennævnte lokalitet ved Ikateq i Østgrønland og fra nødlandingsbaneområdet BW-4 Marraq syd for Nuuk. I 2019 samledes og bortskaffedes alene fra Ikateq omkring 14.000 tomme, rustne brændstofromler. Desuden er en mindre lokalitet ved Ittoqqortoormiit (Hvalrosbugten) opryddet i 2020, hvorfra det sidste affald planlægges udskibet i 2021. Der er gennemført besigtigelser ift. yderligere lokaliteter, ligesom der aktuelt planlægges gennemført besigtigelse af to lokaliteter i efteråret 2021, mens tre yderligere planlagte besigtigelser må udskydes til 2022, som følge af Covid-19-restriktioner.

Det må forudses, at tidsforbruget ift. de resterende lokaliteter også uden COVID-19 restriktioner kan være præget af flere forhold, som aktuelt gør det vanskeligt at udarbejde en samlet detaljplan for, hvornår alle aktiviteterne kan være afsluttet. Det gælder særligt, at grønlandske myndigheder kan finde anledning til at gennemføre flere af de nævnte kulturbevaringsprocesser, og at der på visse lokaliteter er behov for kommunal afklaring af adkomsten til det efterladte. Der er således steder, hvor der har været andre ejere eller brugere efter den amerikanske tilstedeværelse ophørte. Nogle aktører er der fortsat, mens andre har forladt stederne igen. Endelig er lokaliteterne som oftest svært fremkommelige, og detailkendskabet til forekomsterne er før besigtigelse lavt. Arbejdssæsonen er samtidig kort og vejrforholdene udfordrende.

Forbrug af bevillingen

Forsvarsministeriet har oplyst, at der pr. august 2021 er registreret et samlet forbrug på ca. 24 mio. kr. af bevillingen på 180 mio. kr. Der udestår imidlertid afregning for en række aktiviteter, der er udført i 2021. Forbruget omfatter, jf. principperne i den politiske aftale, blandt andet rådgivningsydelser, miljøvurderinger og entreprenørarbejder samt betaling til Grønlands Nationalmuseum og Arkiv for besigtigelsesrejser og rapporteringer, der gennemføres på basis af museets myndighedskrav herom i henhold til Grønlands kulturminde Lovgivning.

Der blev indledningsvis budgetteret med et gennemsnitligt årligt forbrug på 30 mio. kr. I forhold hertil har afløbet hidtil været mindre. Det er vurderingen, at de resterende indsatser samlet set ikke kan færdiggøres inden udgangen af 2023. Forsvarsministeriet foretager løbende rammejusteringer af bevillingen, og der er i efteråret 2020 sket justering af rammerne for 2020 og 2021 med 55 mio. kr., som aktuelt er lagt i år 2024.

./. Senest i 2023 vil Styregruppen i henhold til aftalen blandt andet evaluere indsatsen og organiseringen. Den politiske aftale af 11. januar 2018 vedlægges som bilag til udvalgets yderligere orientering.

Lea Wermelin

/

Henrik Hedeman Olsen